

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

Darba tiesiskās attiecības Ķīnā regulē 1994.gadā pieņemtais Darba likums (stājās spēkā 1995.gada 1.janvārī), Nodarbinātības likums (stājās spēkā 2008. gada 1.janvārī) un citi likumdošanas akti. Darba likums visiem nodrošina vienlīdzīgas tiesības uz darbu un nepieļauj rases, dzimuma vai etnisko diskrimināciju. Ķīnā nav atļauts nodarbināt jauniešus, kas jaunāki par 16 gadiem.

Darba līgums

Uzsākot darba attiecības, jāslēdz darba līgums, kur jāievēro brīvprātības un vienlīdzības princips. Līgumam jābūt noslēgtam rakstveidā un jāsaturs šādi noteikumi:

- darba līguma termiņš;
- darba pienākumi;
- darba apstākļi un darba aizsardzības noteikumi;
- atalgojums;
- darba kārtība (darba kārtības nosacījumi);
- nosacījumi darba līguma laušanai;
- atbildība par darba līguma laušanu.

Saskaņā ar Nodarbinātības likumu pastāv 3 darba līgumu veidi – uz noteikto laiku, uz nenoteiktu laiku, un darba līgums noteikto darba uzdevumu veikšanai. Darba līgumā var norādīt darbinieka pārbaudes laiku, kura garums ir atkarīgs no darba līguma veida, bet nedrīkst pārsniegt 6 mēnešus. Ja darbinieks tiek pieņemts darbā un paraksta darba līgumu noteikto uzdevumu veikšanai, tad pārbaudes laika ilgums nedrīkst pārsniegt 3 mēnešus. Ja darba līgums ir uz laiku no 3 mēnešiem līdz 1 gadam, tad pārbaudes laika ilgums nevar pārsniegt 1 mēnesi; ja darba līgums ir uz laiku no 1 līdz 3 gadiem, tad pārbaudes laiks nevar pārsniegt 2 mēnešus. Savukārt darba līgumam, kas tiek slēgts uz 3 gadiem vai nenoteiktu laiku, pārbaudes laiks nevar būt garāks par 6 mēnešiem. Pārbaudes laikā saņemtais atalgojums nevar būt mazāks par 80% no algas apmēra, un tas nevar būt mazāks par valstī noteikto minimālo algu, kā arī par uzņēmuma noteikto minimālo atalgojumu līdzīgu darbu veikšanai. Darba devējam ir jāpiedāvā darbiniekiem sociālās garantijas arī pārbaudes laikā.

Par atbrīvošanu no darba darbinieks jāinformē 30 dienas iepriekš. Ja darbinieks izlēmis no darba aiziet, tad viņam jāinformē darba devējs 30 dienas iepriekš. Pārbaudes laikā darba līgumu var lauzt bez iepriekšēja paziņojuma.

Stājoties spēkā Darba līguma likumam visos uzņēmumos ir atļauts organizēt arodbiedrības.

Darba laiks

Pieļaujamais darba laiks dienā ir 8 stundas, turklāt nedēļas summārais darba laiks nedrīkst pārsniegt 40 stundas. Gadījumā, ja tiek veikts maiņu darbs, tad darba devējam darbs jāorganizē tā, lai kopējais stundu skaits nedēļā nepārsniegtu 40 stundas un darbiniekam būtu vismaz viena brīvdiena nedēļā. Ja tomēr, pamatojoties uz darba specifiku, nav iespējams ievērot darba režīmu, tad darba grafiks jāaskaņo ar Nodarbinātības aģentūru. Virsstundu darbs nedrīkst pārsniegt 3 stundas dienā un 36 stundas mēnesī. Par virsstundu darbu darba devējam jāmaksā:

- ne mazāk kā 150% no minimālās algas likmes par stundu;
- ne mazāk kā 200% no minimālās algas likmes par stundu, ja virsstundu darbs tiek veikts brīvdienās;
- ne mazāk kā 300% no minimālās algas likmes par stundu, ja virsstundu darbs veikts oficiālajās svētku dienās.

Ārvalstnieku nodarbināšana

Visiem ārvalstniekiem, kas ieceļo Ķīnā, nepieciešamas vīzas, kuru izvēlas atbilstoši uzturēšanās mērķim. Ārvalstniekam, kas vēlas strādāt Ķīnā, nepieciešama Z vīza. 30 dienu laikā pēc ieceļošanas jāiesniedz pieteikums uzturēšanās atļaujas saņemšanai. Darba atļauja darbiniekam tiek izsniegta par konkrētu darba vietu. Ja uzturēšanās laikā ārvalstnieks vēlas mainīt darba vietu, tad nepieciešama jauna darba atļauja.

Avots: Ķīnas darba uzraudzības organizācija - <http://www.chinalaborwatch.org/>

<http://www.pacificbridge.com/publication.asp?id=110>

<http://www.deloitte.com/assets/Dcom->

[Global/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2011/dttl_tax_guide_2011_China.pdf](http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Global/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2011/dttl_tax_guide_2011_China.pdf)

Uzņēmējdarbības veidi

Ķīnā saimniecisko darbību var veikt dibinot uzņēmumus, kas atbilst kādam Ķīnā atļautam uzņēmējdarbības veidam; dažus uzņēmuma veidus var dibināt tikai Ķīnas rezidenti, piemēram, valsts uzņēmumu (tie parasti ir lieli koncerni, kas darbojas nozīmīgās tautsaimniecības nozarēs – pasta un

komunikāciju sektors, transports, farmācija, enerģētika un smagā mašīnbūve). Lielākā daļa šo uzņēmumu ir neefektīvi, tādēļ valsts samazina savu daļu uzņēmumos, ļaujot veidot akciju sabiedrības. Savukārt kolektīvos uzņēmumus parasti veido vietējie vai organizācijas lauku teritorijās. (70% no valsts iedzīvotājiem dzīvos laukos).

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA) – juridiska persona, kur investora atbildība atkarīga no ieguldījuma apmēra uzņēmumā. Uzņēmums kopumā atbild tikai par tai piederošajiem aktīviem. SIA jābūt vismaz vienam, bet ne vairāk kā 50 dalībniekiem. Pamatkapitālu veido gan naudas, gan materiālais ieguldījums. Minimālais kapitāls ir sākot no 30 000 CNY (~4 600 USD) par vienas fiziskas vai juridiskas personas dibinātu SIA. Kapitāla daļas var nodotas trešajai pusei, ja tam piekrīt lielākā daļa dalībnieku. Vadības pilnvaras pieder investoriem, nevis direktoriem. Direktoru valdi veido 3 līdz 13 dalībnieki.

Akciju sabiedrības ar ierobežotu atbildību akcijas atrodas publiskā piedāvājumā. Kompānijas dibināšanas sēdē jāpiedalās no 2 līdz 200 dibinātājiem, no kuriem vairāk kā pusei jābūt Ķīnas rezidentiem. Kopējais reģistrētais kapitāls ir ekvivalents visu akciju vērtībai. Minimālais pamatkapitāls ir 5 000 000 CNY (~765 900 USD). Kapitāls tiek sadalīts vienādas daļās – akcijās. Akcionāru atbildība ir ierobežota ar piederošajām akcijām un uzņēmums par saistībām atbild atbilstoši tā aktīvu apjomam. Līdzīgi kā SIA sabiedrības pamatkapitālu var veidot gan materiāli, gan finanšu ieguldījumi. Uzņēmumu vada akcionāri. Kompānijas direktoru valdi veido no 5 līdz 19 direktori.

Uzņēmējdarbības veidi ārvalstu investoriem:

Ārvalstniekam pilnībā piederošu uzņēmumu (wholly-owned foreign enterprise, WOFE) parasti veido kā sabiedrību ar ierobežotu iesaistīšanu, un tas ir pievilcīgākais investīciju ieguldīšanas veids, kas neprasa Ķīnas partnera piesaisti. Šāds uzņēmējdarbības veids paredz pilnīgu uzņēmuma kontroli. Minimālais pamatkapitāls ir 30 000 CNY (~4600 USD). Vismaz 30% no pamatkapitāla jābūt iemaksātam naudā. Parasti pamatkapitālam jābūt pilnīgi iemaksātam 2 gadu laikā pēc uzņēmējdarbības licences saņemšanas.

Kapitāla kopuzņēmums (equity joint venture, EJV) ir izplatītākais uzņēmējdarbības veids. Jāveido kā sabiedrība ar ierobežotu atbildību un tai ir juridiskas personas statuss. Kopuzņēmumu veido viens vai vairāki ārvalstu investori kopā ar vienu vai vairākiem Ķīnas investoriem. Ārvalstu investora kapitāla daļai kopuzņēmumā jāveido vismaz 25%.

Kooperatīvu kopuzņēmumu (contractual or cooperative joint venture) parasti veido uz noteiktu termiņu kāda projekta vai līguma vajadzībām. Arī kooperatīvs ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību un tai ir juridiskas personas statuss, ja vien līgumā nav noteikts citādi. Katrs partneris atsevišķi nomaksā nodokļus, kas gūti no peļņas kopuzņēmumā, un nes atbildību par saistībām un zaudējumiem. Atšķirībā no kapitāla kopuzņēmumiem, kooperatīviem kopuzņēmumiem tiek piedāvāta lielāka elastība investīciju un peļņas strukturēšanā.

Ķīnas holdinga kompānija (KHK) piemērota kompānijām, kas ieinteresētas konsolidēt Ķīnā ieguldīto kapitālu vienā organizācijā. KHK veido kā WOFE vai EJV, ar minimālo sākumkapitālu 30 000 000 USD. Atšķirībā no citām uzņēmējdarbības formām ieguldījumus var veikt tikai naudā. Sākotnējais kapitāls pilnībā apmaksājam 2 gadu laikā pēc reģistrācijas un attiecīgo licenču saņemšanas.

Filiāle – filiāles pēc spēkā esošās likumdošanas var veidot ārvalstu bankas, ārvalstu apdrošināšanas kompānijas un ārvalstu juridiskie biroji. Filiālēm nav juridiskas personas statusa, ārvalstu kompānija pati nes atbildību par filiāles darbību.

Pārstāvniecība -

- pārstāvniecība parasti ir uzņēmējdarbības forma, kas neprasa lielus finanšu izdevumus;
- mērķis ir dibināt kontaktus Ķīnā, veikt izpēti; produktu vai pakalpojuma mārketingu;
- pārstāvniecībai nav juridiskas personas statuss.

Avots:

http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Global/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2011/dttl_tax_guide_2011_China.pdf
<http://hubpages.com/hub/Types-of-Businesses-in-China>

Nodokļu sistēma

1994. gadā reformēja Ķīnas nodokļu sistēmu, kas paredz 25 nodokļu veidus, kurus, atbilstoši to funkcijām, var iedalīt 8 kategorijās.

- 1) apgrozījuma nodokļi (PVN, patēriņa nodoklis, uzņēmējdarbības nodoklis);
- 2) ienākumu nodokļi (uzņēmumu ienākuma nodoklis, iedzīvotāju ienākuma nodoklis);
- 3) resursu nodokļi (zemes lietošanas nodoklis, resursu un dabas resursu nodoklis), kas tiek iekasēti par valstij piederošo resursu izmantošanu;
- 4) nodokļi īpašam mērķim (būvniecības un pilsētas uzturēšanas nodoklis u.c.);
- 5) īpašuma nodokļi (dzīvojamo platību nodokļi, biroju telpu nodokļi);
- 6) uzvedības nodokļi (transporta līdzekļu lietošanas nodokļi, rīcības nodokļi u.c.);
- 7) lauksaimniecības nodokļi (lauksaimnieciskās darbības nodokļi);
- 8) muitas nodokļi.

Uzņēmumu ienākuma nodoklis (UIN)

Sākot ar 2008.gada 1.janvāri, Ķīnā stājās spēkā jaunais ienākumu nodokļa režīms. Uzņēmējdarbībai tiek piemērots 25% uzņēmuma ienākumu nodoklis neatkarīgi no tā, vai tas ir ārvalstnieku vai vietējo fizisko un/vai juridisko personu dibināts uzņēmums. Zemākas nodokļu likmes ir dažu stratēģiski svarīgu nozaru uzņēmumiem:

1. augsto tehnoloģiju uzņēmumiem - 15%;
2. uzņēmumiem ar zemu peļņu un maziem uzņēmumiem – noteiktos gadījumos 20%.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN)

Ķīnas rezidentiem IIN tiek piemērots par visiem gūtajiem ienākumiem gan Ķīnas teritorijā, gan ārpus tās. Ķīnas nerezidentiem, kas Ķīnā ir nodzīvojuši no 1 līdz 5 gadiem, IIN tiek piemērots par Ķīnā gūtajiem ienākumiem. Personām, kas uzturas Ķīnā ilgāk par pieciem gadiem, IIN tiek piemērots arī par visiem pārējiem ārvalstīs gūtajiem ienākumiem.

Nodokļa likme %	Ienākumi (CNY)
3%	1 - 1500
10%	1 500 – 4 500
20%	4 500 – 9 000
25%	9 000 – 35 000
30%	35 000 – 55 000
35%	55 000 – 80 000
45%	80 000 un vairāk

Ienākumi no dividendēm, intelektuālā īpašuma, akcijām tiek aplikti ar 20% nodokļa likmi. No IIN apliekamā ienākuma iespējams atskaitīt izdevumus par godalgām, sasniegumiem zinātnē, ienākumiem no noguldījumiem, apdrošināšanas iemaksām u.c.

Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)

Nodokļa maksātāji ir uzņēmums vai indivīds, kas iesaistīts preču pārdošanā (importēšanā), pakalpojumu sniegšanā u.c. Nodokļu likmes ir šādas:

Darbības veids	Likme
Preču eksports	0%
1. Lauksaimniecības, mežsaimniecības ražojumi, ūdens un dzīvnieki 2. Dārzeņi, augu eļļas 3. Krāna ūdens, apkures, kondicionēšanas, karstā ūdens apgāde, sašķidrīnātā gāze, dabas gāze, ogles un kokogles mājāsaimniecību patēriņam 4. Grāmatas, avīzes, žurnāli (izņemot avīzes un žurnāli, ko izplata pasts) 5. Lopbarība, mākslīgais mēslojums, lauksaimniecības ķīmija, lauksaimniecības tehnika un plastmasas plēve lopkopībai 6. Daži minerālprodukti, ogles	13%
1. Jēlnafta, sāls un citi produkti 2. Ar nodokli apliekami pakalpojumi	17%

PVN maksātāji iedalās mazajos PVN maksātājos un lielajos PVN maksātājos. Mazajiem PVN maksātājiem likme ir 3% (mazais PVN maksātājs ir rūpniecības uzņēmums ar gada apgrozījumu līdz 0,5 milj. CNY vai tirdzniecības uzņēmums ar gada apgrozījums līdz 0,8 milj. CNY).

Uzņēmējdarbības nodoklis

Uzņēmējdarbības nodokļa likme 3%-20%. 3% likmi piemēro celtniecībai, komunikācijai, transportam. 5% likmi piemēro pakalpojumiem, autoratlīdzībai. 2%-20% likmi piemēro izklaides pakalpojumiem. Šo nodokli PVN vietā piemēro neražojošiem uzņēmumiem. Uzņēmējdarbības nodoklis tiek piemērots pakalpojuma sniedzējam vai klientam, kas atrodas Ķīnā.

Patēriņa nodoklis

Nodokli piemēro luksus precēm, piemēram, alkoholam, degvielai, juvelierizstrādājumiem, automašīnām, kosmētikai, jahtām, golfa piederumiem u.c.. Nodokļa likme ir 3%-56% no pārdošanas ieņēmumiem. Pārsvārā ar šo nodokli apliktas kompānijas, kas šos produktus ražo un pārdod.

1996.gada 7.jūnijā parakstīta Latvijas un Ķīnas Konvencija par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu. Šī konvencija ir spēkā kopš 1998.gada 1.janvāra.

Avots:

<http://www.chinatax.ru/china/>

[http://www.deloitte.com/assets/Dcom-](http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Global/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2011/dttl_tax_guide_2011_China.pdf)

[Global/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2011/dttl_tax_guide_2011_China.pdf](http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Global/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2011/dttl_tax_guide_2011_China.pdf)

